

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»
«Ijtimoiy iqtisodiy»
fakulteti dekani

_____ dots. B.To‘ychiboev
«_____» _____ 2020 y.

“IQTISODIYOT” KAFEDRASI

2-kurs talabalari uchun “Makroiqtisodiyot” fanidan
kurs ishlarini bajarish bo‘yicha uslubiy

QO‘LLANMA

Guliston-2020

O.T. Sattorqulov, K.U. Raxmatov, 2-kurs talabalari uchun kurs ishlarini bajarish bo'yicha uslubiy qo'llanma.– G.: 2020 -12 b.

Ushbu uslubiy qo'llanma kurs ishini bajaruvchi talabalar uchun mo'ljallangan bo'lib, unda kurs ishini bajarish uchun qo'yiladigan talablar va kerakli ma'lumotlar bayon etilgan.

Tuzuvchilar:

O.T. Sattorqulov _____

K.U. Raxmatov _____

Taqrizchi: i.f.n., dots. A.Muxametov _____

«IQTISODIYOT» kafedrasida muhokama qilingan va ma'qullangan (kafedra majlisining ____ sonli bayonnomasi, 2020 y)

Kirish

“Makroiqtisodiyot” fani zamonaviy bozor tizimini qanday ishlashini, bozor narxini shakllanish mexanizmlarini va bozor sub’ektlarining iqtisodiy faoliyatini o’rganadi.

Iqtisodiyotda tarkibiy islohotlar va iqtisodiyotni modernizatsiyalashni yanada chuqurlashtirish, uning ko‘lamini kengaytirish bilan bog‘liq masalalarning nazariy va amaliy tomonlarini o’rganishda “Makroiqtisodiyot” fani alohida o‘rin tutadi.

“Makroiqtisodiyot” fani bozor iqtisodiyotining nazariy va amaliy tomonlarini o’rganish bilan birga, mikroiqtisodiy modellar orqali amaliyotda vujudga keladigan iqtisodiy muammolarni tahlil qilishda va ularning echimini topishda, shuningdek, sababiy bog‘liqlikda xulosalar yasashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu fan fundamental fanlardan hisoblanib, boshqa iqtisodiy fanlarni chuqur o’rganishda asos bo‘lib xizmat qiladi.

“Makroiqtisodiyot” fani bozor iqtisodiyotining amal qilish mexanizmini, turli mulkchilikka asoslangan korxonalarining xo‘jalik yuritish faoliyatini, ularning bozor sharoitidagi harakatini, davlatning iqtisodiyotga aralashuvi va ularning xatti-harakatini, cheklangan ishlab chiqarish resurslaridan samarali foydalanish yo‘llarini nazariy va amaliy tomonlarini o‘rgatadi. Kurs ishini yozish davomida talaba olgan bilimlarini mustaxkamlaydi.

1. Kurs ishiga qo‘yiladigan umumiy talablar

Zamonoviy iqtisodchi keng qamrovli bilimlarga ega bo‘lishi, nazariy bilimlarni amaliy vazifalar bilan bog‘lay olishi lozim. Bu maqsadga erishish talabdan o‘z ustida tinmay ishlashni, nazariy va amaliy bilimlarini doimiy ravishda boyitib borishni talab qiladi.

Kurs ishida talabning oliy o‘quv yurtida o‘qish davomida to‘plagan nazariy va amaliy bilimlari yuzaga chiqadi, talabning nazariy bilimlar bilan qurollanish darajasi, uning olgan bilimlari va ko‘nikmalarini ilmiy-ishlab chiqarish vazifalarini echishga qay darajada qo‘llay olishi namoyon bo‘ladi. Kurs ishini bajarish talabdan universitetda olgan nazariy va amaliy bilimlardan foydalanishni talab etadi, talabning o‘qish davomida olgan bilimlarini umumlashtirishga, chuqurlashtirishga va mustahkamlashga, ularni amaliyotga qo‘llashga imkon beradi.

Kurs ishida aniq bir amaliy vazifani echish vazifasi qo‘yilishi muhimdir. Tadqiqot ob’ekti sifatida muayyan bir bozor ob’ekti yoki korxonaga chiqishi lozim. Kurs ishida bir yoki bir-biri bilan bog‘langan bir nechta masalalarni xam nazariy va amaliy chuqur taxlil etilishi talabning muammoni mustaqil anglay bilishga qodirligini ko‘rsatadi.

Kurs ishi iqtisodiyotdagi iqtisodiy agentlarni faoliyati, ularning faoliyatini bozorda bir biriga muvofiklashuvi, ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarga ta’siri va yuzaga keladigan muammolarni hal etish yo‘llari ko‘rsatilgan ilmiy asoslangan xulosalar va takliflarga ega bo‘lishi lozim.

Kurs ishining sifati uning ilmiyligi, tanlangan mavzuning dolzarbligi, talabning mustaqil ishga ijodiy yondoshish ko‘nikmalarini namoyon qila olishi bilan baholanadi.

Kurs ishini bajarish jarayonida talabalar quyidagilarga e’tibor berishi lozim:

- voqelikni o’rganish va anglashning ilmiy usullaridan boxabar bo‘lish;
- mamlakatimizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar mohiyati va mazmunini chuqur anglash;
- ilmiy adabiyotlar va boshqa manbalar orqali o’rganilayotgan masalaning mohiyatini chuqur anglab etish;
- mustaqil ilmiy-tadqiqotlar olib borish uslubiyoti bilan tanishish;
- aniq bir korxonaga yoki ob’ekt misolida mavzuni ochib berishga xizmat qiladigan barcha ma’lumotlarni to‘liq yig‘ish va qayta ishlash;
- ishda iqtisodiy tadqiqotlar olib borishning turli usullaridan, ilmiy-tadqiqot muassasalari tavsiyalari, ilg‘orlar tajribasi, mahalliy va xorijiy adabiyotlardan unumli foydalanish;
- ishning ilmiy saviyasi yuqori bo‘lishiga, mavzuning etarlicha dolzarbligiga e’tibor berish;
- o’rganilayotgan masalani aniq ochib berish, ishda ko‘chirmachilikka, keraksiz va ortiqcha ma’lumotlardan foydalanishga yo‘l qo‘ymaslik;
- boblar va bo‘limlarning mantiqan bog‘lanishiga e’tibor berish, fikrlarni qisqacha bayon etish orqali ishning hajmi ortib ketishiga yo‘l qo‘ymaslik;

- masalani aniq dalillar va raqamlar yordamida tahlil etish, o'z o'rnida ishning mazmunidan kelib chiqadigan tavsiyalar va xulosalar bera olish;
 - tavsiya etilayotgan echimlarning asoslanganligiga va samaradorligini baholash mezonlari bo'lishiga e'tibor berish, ishning faqatgina faktlarni quruq bayon etishdan iborat bo'lib qolishiga yo'l qo'ymaslik;
 - ishda ko'rgazmali vositalardan, ya'ni jadvallar, chizmalar, diagrammalar va grafiklardan unumli foydalanish;
 - mavzu ustida maqsadga yo'naltirilgan va tizimga solingan ish olib borish, kurs ishini bajarish muddatlariga qat'iy rioya etish.
- Kurs ishida taklif va muloxazalar, xulosalar va amalga oshirilgan barcha hisob-kitoblarning to'g'riligi va sifati uchun talabalar ma'sul hisoblanadilar.

2. Kurs ishini bajarishning maqsad va vazifalari

Kurs ishi talaba tomonidan mustaqil bajariladigan ilmiy izlanish bo'lib, unda talaba o'qish davri mobaynida olgan nazariy bilimlari, amaliy darslarni qanday darajada o'zlashtirganligini darajasini namoyon etadi.

Kurs ishi bakalavriatning mazkur yo'nalishiga davlat ta'lim standartlarida qo'yilgan talablarga, mamlakatimiz hukumatining iqtisodiy siyosati va olib borayotgan iqtisodiy islohotlari mazmuniga mos kelishi maqsadga muvofiq.

Kurs ishini bajarishdan ko'zda tutilgan maqsad va vazifalar quyidagilardan iborat:

- talabalarning kurs davomida olgan nazariy va amaliy bilimlarni umumlashtirish, tizimga keltirish, mustahkamlash va kengaytirish, olingan bilimlarni aniq ilmiy, texnikaviy, ishlab chiqarish, iqtisodiy, ijtimoiy va biznes vazifalarini hal etishda qo'llash;
- talabalarda mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, echim talab etadigan muammo va masalalarni tadqiq etish usullarini egallashga va tadqiqot o'tkazishga imkon yaratish;
- ijodiy ishlash, ishlab chiqilayotgan masalaning (muammoning) qo'yilish jarayonidan boshlab, uni to'la nihoyasiga etkazish bo'yicha qaror qabul qilishda bo'lgan ma'suliyatni his etishga o'rgatish;
- zamonaviy ishlab chiqarish va biznes, iqtisodiyot, texnika va madaniyatning rivojlanishi sharoitida talabalarni mustaqil ishlashga tayyorgarligini aniqlash.

Kurs ishining muhim vazifalaridan biri-talabaning muayyan bir iqtisodiyot sektorda, uning bo'linmasi yoki korxonada misolida muammolarni yoritib bera olishi va bu masalalariga tanqidiy baho bera olishidir. Ishni bajarish jarayonida faqatgina ob'ekt to'g'risidagi iqtisodiy natijalarni qayd etish bilan cheklanmay, ularni muayyan shart-sharoitlar bilan bog'lay olish, mavjud kamchiliklar va muammolarning kelib chiqish sabablarini ochib berish muhimdir.

3. Kurs ishlarining mavzusini tanlash

Kurs ishlari muvaffaqiyatini aniqlaydigan muhim va mas'uliyatli vazifalardan biri-tadqiqot mavzusini tanlashdir. Mavzularga qo'yiladigan umumiy talab-ularning dolzarbligi, ishlab chiqarish ehtiyojlari va muammolari bilan bog'liqligidir. Ular hozirgi zamon talablari, iqtisodiy rivojlanish tendensiyalari istiqbollardan kelib chiqishi zarur.

Kurs ish mavzusi keng qamrovli nazariy va amaliy xususiyatga ega bo'lishi va ob'ekt to'g'risida eng muhim vazifalarini qamrab olishi va ilmiy yo'nalishida taxlil qilinishini nazarda tutishi lozim. Kurs ish mavzusi muammoning zamonaviy holatini va iqtisodiyot, biznes, ishlab chiqarish, ijtimoiy sohalar, fan, ta'lim va madaniyatning istiqboliy rivojlanishini aks ettirishi kerak.

Mavzuning dolzarbligini asoslashda ushbu masala ustida tadqiqotlar olib borish nima uchun zarurligini, ishlab chiqarish bilan bog'liq qanday muammolar bunga sabab bo'lganini va tadqiqot yakunlari bo'yicha erishilajak natijalar muammoni echishga qanday ta'sir ko'rsatishini aniq bayon etib berish lozim.

Kurs ishlari mavzulari ixtisoslashgan kafedralar tomonidan belgilanadi va har o'quv yilida yangilab turilishi tavsiya etiladi.

Talabaga kurs ish mavzusini tanlash huquqi beriladi. Mavzuni tanlash jarayonida talabalarga ish rahbari yordam berishi maqsadga muvofiq. Mavzuni tanlash jarayonida rahbar tavsiya etilayotgan mavzular ro'yxatini berish bilan cheklanib qolmay, balki tanlanadigan mavzuni mohiyati va ochib berish imkoniyatlari bilan hamda ma'lumotlar manbalari bilan talabani tanishtirishi maqsadga muvofiq.

Kurs ishi mavzusini tanlashda rahbar va talaba quyidagilarga e'tibor berishi lozim:

1. Kurs ishini yozish jarayonida mavzuni chuqur o'rganish va iqtisodiy taxlil olib borish imkoniyati mavjudligi.
2. Talabaning ilmiy-amaliy izlanishga qobiliyatligi.
3. Kurs ishini bajarish uchun ma'lumotlar, yo'riqnomalar bilan ta'minlanganlik darajasi.

Kurs ishlari mavzusining yillik ro'yxati kurs boshida e'lon qilinadi.

4. Kurs ishlarining mavzulari ro'yxati:

1. Makroiqtisodiyot fanining predmeti, ob'ekti va uning boshqa iqtisod fanlari bilan aloqalari.
2. Makroiqtisodiyot fanining tadqiqot usullari. Agregatlash, agregat ko'rsatkichlar va makroiqtisodiy modellar.
3. Resurslar, tovarlar va xizmatlar hamda daromadlarning doiraviy aylanishi.
4. Yopiq va ochiq, iqtisodiyot tushunchasi.
5. Makroiqtisodiy siyosat tushunchasi va ko'rinishlari.
6. Mamlakatdagi makroiqtisodiy vaziyatni aks ettiruvchi asosiy ko'rsatkichlar.
7. Milliy hisobchilik tizimi makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni xisoblash asoslari va uning afzalliklari.
8. YaMM (YaIM) tushunchasi va uni hisoblashning asosiy shartlari.
9. Milliy xisobchilik tizimidagi boshqa ko'rsatkichlar va ular o'rtasidagi nisbat.
10. Nominal va real YaMM. Asosiy makroiqtisodiy ayniyatlar
11. Iqtisodiy davrlar va iqtisodiy tebranishlarning sabablari.
12. Mehnat bozorida muvozanat mexanizmi, ishsizlikning iqtisodiy oqibatlari, Ouken qonuni.
13. Ishsizlikning turlari va uning o'lchanishi. Ishsizlikning tabiiy darajasi va to'la bandlik.
14. Inflyasiyaning mohiyati, sabablari, turlari va hisoblash usullari. Baholar indeksi, sur'ati.
15. Inflyasiya va ishsizlik o'rtasidagi bog'liqlik. Filips egri chizig'i.
16. AD- AS modeliga umumiy ta'rif, tarkibi va ahamiyati.
17. AD-AS modelida makroiqtisodiy muvozanat.
18. Taklif va talab shoklari. AD-AS modeli yordamida barqarorlashtirish siyosatini baholash.
19. Daromad va iste'mol o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik. Iste'mol funksiyasi.
20. Iste'mol va jamg'arish miqdorlariga daromaddan boshqa ta'sir etuvchi omillar.
21. Investitsiyalarning makroiqtisodiy talqini va uning manbalari.
22. Investitsiyaga talab funksiyasi. Bank foiz stavkasi va kutilayotgan sof foyda normasi.
23. Makroiqtisodiy muvozanatning klassik modeli.
24. Makroiqtisodiy muvozanatni Keynscha modelida jami talab komponentlari va ularning shakllanishi.
25. Inflyasiya va aksinfllyasiya siyosati
26. Iste'mol, jamg'arish va investitsiya funksiyalari
27. Keynsning tovarlar va xizmatlar bozorida makroiqtisodiy muvozanat modeli
28. Davlat byudjeti . Soliqlar
29. Bank tizimi. Pul-kredit siyosati
30. Iqtisodiy o'sishning umumiy tavsifi va neokeynscha modellari
31. Iqtisodiy o'sishning neoklassik modellari
32. Keyns xochi. Keynsning makroiqtisodiy muvozanat modelida milliy ishlab chiqarish hajmining muvozanat darajasiga erishish mexanizmi.
33. Tejamkorlik paradoksi. AD-AS modeli va Keyns xochi o'rtasidagi aloqadorlik.
34. Pul tushunchasi, uning funksiyalari va pul agregatlari.
35. Pulga talabning klassik konsepsiyasi. Pulning miqdoriy nazariyasi.
36. Pulga talabning keynscha konsepsiyasi. Foiz stavkasi, Fisher tenglamasi va pulga talab.

37. Pul taklifi modeli. Bank va pul mul'tiplikatori.
38. Pul bozorida uzoq muddatli muvozanat. M.Fridmenning monetar qoidasi.
39. Davlatning iqtisodiyotga aralashuvi zaruriyati va vositalari. Umumiy va o'tish davriga xos iqtisodiy funksiyalari.
40. Monopoliyaga qarshi kurash va raqobatni rivojlantirish.
41. Ijtimoiy himoya va daromadlar xamda. resurslarni hududlar va tarmoqlar o'rtasida qayta taqsimlash.
42. Fiskal siyosatning mohiyati, maqsadlari, vositalari. Barqarorlashtirish siyosati.
43. Ochiq va yopiq iqtisodiyot sharoitida davlat xarajatlari mul'tiplikatori.
44. Soliqlarning mohiyati, vazifalari, to'liq soliq, funksiyasi va chegaraviy soliq stavkasi.
45. Soliq mul'tiplikatori va uning fiskal siyosat samaradorligiga ta'siri.
46. Fiskal siyosatning umumiy talabga ta'sir etish mexanizmi. Diskret va nodiskret fiskal siyosat.
47. Byudjet taqchilligi (defitsiti) va ortiqchaligi (profetsiti), tarkibiy va siklik kamomad.
48. Byudjetda kamomadni maliyalashtirish va profesitni chegirib olish usullari.
49. O'tish davrida fiskal siyosatni amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari.
50. Bank tizimi, uning tuzilishi va funksiyalari.
51. Pul-kredit siyosatining maqsadlari va vositalari.
52. Majburiy zahira normasi va xisob stavkasi. Yumshoq va qattiq pul-kredit siyosati.
53. Pul kredit siyosatini amalga oshirish mexanizmi.
54. Pul-kredit va fiskal siyosatning o'zaro bog'liqligi va o'zaro muvofiqlashtirish muammolari.
55. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan pul-kredit siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.
56. IS-LM modeli to'grisida umumiy tushunchalar va uning AD-AS modeli bilan bog'liqligi.
57. IS-LM modelida (tovar va pul bozorida umumiy) muvozanat.
58. Soliq-byudjet va pul-kredit siyosati natijasida IS-LM egri chizig'idagi siljishlar mohiyati.
59. IS-LM modelida fiskal va pul-kredit siyosatini muvofiqlashtirish muammolarining ko'rinishi. Likvidlilik tuzog'i va investision tuzoq.
60. Iqtisodiy o'sish tushunchasi, uning mohiyati va o'lchanishi.
61. Iqtisodiy o'sish shart sharoitlari va iqtisodiy o'sish omillari.
62. Iqtisodiy o'sishning E.Domar va R Xarrod modelini axamiyati.
63. Xalqaro savdoning zarurligi. Xalqaro savdo xalqaro iqtisodiy munosabatlarning eng muhim elimenti.
64. Merkantilistlar va fransuz fiziokratlarining xalqaro savdo nazariyalari.
65. A.Smitning mutlaq ustunlik va D.Rikardoning nisbiy ustunlik nazariyalari axamiyati.
66. Jahon bozorida talab va taklif. Tashqi savdodan olinadigan yutuq.
67. Tashqi savdo siyosatining mohiyati, maqsadlari va vositalari.
68. Importga tariflar, ularni kiritilishini yoqllovchi va qarshi nuqtai nazarlar.
69. Importga kiritilgan tariflarning iqtisodiyotga ta'siri mexanizmi.
70. Ichki ishlab chiqaruvchilarga subsidiyalar. Importni kvotalash orqali tartibga solish va uning oqibatlari.
71. Eksportga bojxona bojlari. Eksportga subsidiyalar va import kompensasiya bojlari.
72. O'zbekiston Respublikasi tashqi savdo siyosatining asosiy xususiyatlari va uning makroiqtisodiy barqarorlikka erishishdagi roli.
73. Butunjahon savdo tashkiloti va O'zbekistonning unga a'zo bo'lishi masalasi.
74. To'lov balansining mohiyati, tarkibi va to'lov balansini ishlab chiqishning asosiy shartlari.
75. Kapital harakati balansi. Joriy operasiyalar va kapital harakati balanslari o'rtasidagi aloqadorlik.
76. To'lov balansini qisqa va uzoq muddatli tartibga solish usullari. Markaziy Bankning valyuta zahiralari.
77. Byudjet-soliq va pul-kredit siyosatining to'lov balansi holatiga ta'siri.
78. Savdo siyosati va to'lov balansi.
79. O'zbekiston Respublikasi to'lov balansi va uni belgilovchi omillar.
80. Valyuta ayirboshlash zaruriyati va valyuta bozorini o'ziga xos xususiyatlari, amal qilish tartibi.
81. Makroiqtisodiy siyosatning muvozanatli valyuta kursiga ta'siri.

82. O'zbekiston Respublikasi valyuta siyosatining o'ziga xos xususiyatlari va natijalari.
83. Valyuta siyosati yordamida makroiqtisodiy tartibga solish va milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirishning jahon tajribasi.

5. Kurs ishining bajarilishi

Talabalar 2-kursda «Makroiqtisodiyot» fanidan 5-6 savoldan iborat reja asosida kurs ishi yozib himoya qiladilar. Talabalar kurs ishi rejasini rahbar bilan birgalikda tuzishi talab etiladi. Reja mukammal va mufassal holda tuzilib, tadqiq etilishi ko'zda tutilgan barcha savollar va bandlarni qamrab olishi kerak. Bunda kurs ishi mavzusining yoritilishi talabdan analitik qobiliyatni shakllantirishi va sababiy bog'liqlikda tahlillar qila olishiga xizmat qilishi zarur.

Ish rahbari kurs ishning rejasiga muvofiq talabaga kurs ishga tegishli materiallarni to'plash bo'yicha topshiriq, to'ldiriladigan jadvallar maketini beradi. Kurs ishining asosiy materiallari talabalar tomonidan to'plangan ma'lumotlari va nazariy bilimlari tashkil etadi.

Mavzuga oid amaliy materiallarni va statistik (hisobot) ma'lumotlarini to'plashda ularning mavzuni yoritishga mos kelishiga va chuqur tahlil etish uchun etarlicha bo'lishiga erishish kerak. Korxonaning ishlab chiqarish salohiyati va iqtisodiy samaradorligi ko'rsatkichlarini to'liq o'rganmay va atroflicha tahlil etmasdan turib, muammoning echimi bo'yicha tegishli xulosa va takliflar tayyorlash mumkin emas.

Kurs ishini bajarishda zaruriy manbalar quyidagilar bo'lishi lozim:

- kurs ishining barcha savollarini yoritishda foydalanilgan iqtisodiy va ijtimoiy adabiyotlar;
- respublika Prezidentining farmonlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari, vazirliklar hujjatlari va maxsus adabiyotlar;
- nizomlar, preyskurantlar va yo'riqnomalar;
- tanlangan real korxonaning operativ va yillik reja ko'rsatkichlari, hisobot ma'lumotlari;
- e'lon qilingan statistik ma'lumotlar;
- mavzu bo'yicha ilmiy-tadqiqot institutlarining materiallari;
- gazeta, ilmiy jurnallar va boshqa matbuot nashrlari.

Talaba kurs ishi muallifi bo'lib, yozilgan ishning to'g'riligiga va uning topshiriqqa muvofiqligiga, kurs ishida ko'chirmachilik holatining yo'qligiga javob beradi.

6. Kurs ishining tarkibi va mazmunini yoritish qoidalari

“Iqtisodiyot” kafedra “Makroiqtisodiyot” fanidan talabalar tomonidan tayyorlanadigan kurs ishiga qo'yiladigan majburiy talablarni belgilaydi va bu talablarni talabalar e'tiboriga etkazadi. Kurs ishini tayyorlash jarayonida savollar bo'yicha ayrim o'zgarishlar kiritilishi mumkin. Kurs ishi kirish, reja, xulosa va takliflar, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati va ilovalardan iborat bo'ladi.

Kurs ishini mazmuniga ko'ra savollar bir-biridan farq qilishi va bir-birini mantiqiy bog'lashi talab etiladi. Kurs ishini umumiy hajmi qo'lyozmada 3600 so'zdan oshmasligi tavsiya etiladi.

Har bir savol o'rganilayotgan muammoning echimini ochib beruvchi asosiy natijalardan iborat xulosalar bilan yakunlash tavsiya etiladi.

1-jadval

Kurs ishlar tarkibi

Kurs ish tarkibi	Yoritiladigan asosiy masalalar	Tavsiya etilayotgan hajmi, bet
Mundarija		1
Kirish	Mavzuning dolzarbligi, maqsadi va vazifalari, tadqiqotning ob'ekti va predmeti, amaliy ahamiyati va ishning tarkibiy tuzilishi	4-5
I. Band	Mavzuning nazariy asoslarini bayon etuvchi savollar	8-10
II. band	Mavzuning hozirgi holati tahlilidan kelib chiquvchi savollar	10-12
III Band	Mavzu bo'yicha ilgari surilayotgan asosiy g'oyalar, tajribalar	8-10

	va mavjud tizimni takomillashtirish yo'nalishlari bo'yicha talaba tomonidan ilgari surilayotgan savollar turkumi	
Xulosa	Tadqiqot mavzusi yakunlari bo'yicha xulosalar va takliflar	4-5
Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	O'zbekiston Respublikasi qonunlari, Prezident farmonlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari, mavzu bo'yicha maxsus adabiyotlar, ilmiy ishlar, maqolalar, yo'riqnomalar, statistik ma'lumotlar manbalari	2-3
Ilovalar	Mavzuga tegishli bo'lgan har qanday qo'shimcha statistik ma'lumotlar, jadvallar, chizmalar, diagrammalar, me'yoriy hujjatlardan ko'chirmalar va boshqalar	4-5

Kurs ishining **kirish qismida** hozirgi jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi xukm surayotgan davrdagi mamlakatimizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, inqirozga qarshi Davlat dasturi talablari va mamlakat iqtisodiy siyosatining istiqbolli yo'nalishlaridan kelib chiqqan holda tanlangan mavzuning dolzarbligi, ilmiy va amaliy ahamiyati, mavzuning o'rganilganlik darajasi, maqsadi va vazifalari, tadqiqotning ob'ekti va predmeti va ishning tarkibiy tuzilishi mazmunan yoritiladi.

Maqsad va vazifalar kurs ishining asosiy mazmunini aks ettirish va qanday vazifalarni echishga yo'naltirilganini ko'rsatib berishi lozim.

Birinchi bandda kurs ishining nazariy asoslari bayon etilib, mavzuning ilmiy va uslubiy jihatlariga qaratiladi. Bunda hozirgi davrda bu mavzuga bo'lgan nazariy yondoshuvlar, masalaning mohiyati, muammoni echishning asosiy omillari va talabaning ilmiy, nazariy qarashlariga bo'lgan munosabati bildiriladi.

Mavzuning xususiyatidan kelib chiqib, alohida savollarda mavzuga oid muayyan uslubiy masalalarni ham ko'rib chiqish foydadan xoli emas. Albatta, talaba uchun mavzuning nazariy va uslubiy jihatlarini ishlab chiqish og'ir. Ammo, mavzuda ko'rib chiqilayotgan masalalarni echimiga oid ilmiy-uslubiy yondoshuvlar va ularning samaradorligini baholash mezonlariga umumiy baho berib ketish mumkin.

Ikkinchi bandda odatda muayyan mavzu bo'yicha o'rganilayotgan muammoning umumiy holatini tahlil etishga bag'ishlanadi. O'rganilayotgan ob'ektning tashkiliy-iqtisodiy ko'rsatkichlarini tahlil etish etarlicha chuqur va maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi, masalaga oid haqiqiy ma'lumotlarga asoslanishi lozim. Ishda korxonaning oxirgi 3-5 yillik ma'lumotlari tahlili asos qilib olinishi lozim.

Savollarning yoritilishi korxonaga oid umumiy ma'lumotlar va uning tabiiy-ishlab chiqarish sharoitlarini tahlil etish bilan boshlanadi. Korxonaning hajmi, ishlab chiqarish salohiyati, ixtisoslashuvi, mahsulot ishlab chiqarish dinamikasi kabi bir qator ko'rsatkichlarni tahlil etishda ularning real tabiiy va ishlab chiqarish sharoitlariga bog'liq holda ochib berish maqsadga muvofiq. Bunda keyingi yillarda ishlab chiqarish va boshqa sohalarida yuz bergan o'zgarishlar, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri, hozirgi kunda mavjud kamchilik va muammolar hamda ularni keltirib chiqargan sabablarga keng o'rin berish lozim.

Tahlillar olib borilgan ob'ekt misolida ilmiy mavzu tahliliy-hisoblar, jadvallar, diagrammalar, grafiklar va chizmalar orqali ochib beriladi.

Uchinchi bandda muallif tahlillar asosida mavzuni takomillashtirish bo'yicha takliflar va tavsiyalar ishlab chiqadi, ilgari surilayotgan takliflar amaliy jihatdan asoslanadi.

Eslatma: *Talaba fan-texnika va ishlab chiqarishning oxirgi yutuqlaridan boxabar bo'lgan, zaruriy me'yoriy hujjatlar bilan ta'minlangan, ishlab chiqarishni tashkil etish va ilg'or texnologiyalarni qo'llash bo'yicha tavsiyalar bilan qurollangan, xo'jalik yuritish tizimlari bilan yaqindan tanish bo'lsagina ilmiy asoslangan xulosa va takliflar bera olishi mumkin.*

Xulosa va takliflar kurs ishining mazmuni bayon etilishini yakunlaydi. Unda talaba olib borgan ilmiy izlanishlarning natijalari umumlashtiriladi. Xulosa va takliflar aniq, qisqa va tushunarli tarzda bayon etilishi, faqatgina mavzuga oid masalalarni o'zida aks ettirishi lozim.

Xulosa va takliflar kurs ishining kirish qismida yoritilgan maqsad va vazifalarga to'liq mos kelishi hamda ish oldiga qo'yilgan vazifalar qanday echilganini ko'rsatishi lozim. Takliflar aniq natijalarga, tajribalarga asoslangan holda ko'rsatib berilishi, zaruriy hisob-kitoblar va ma'lumotlar bilan mustahkamlanishi maqsadga muvofiq.

Adabiyotlar ro'yxatini rasmiylashtirish. Adabiyotlar ro'yxati kurs ishining oxirgi qismida keltiriladi va adabiyotlar qa'iy tarzda quyidagi tartibda berilishi lozim.

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasining Qonunlari.
3. Prezident farmonlari va xukumat qarorlari.
4. O'zbekiston Respublikasini Prezidenti SH. Mirziyoevning asarlari.
5. Ilmiy adabiyotlar, darsliklar, o'quv qo'llanmalar va boshqa adabiyotlar (alfavit tartibiga ko'ra).

6. Ilmiy maqolalar.

7. Yo'riqnomalar, turli akt materiallari va boshqalar.

8. Statistik to'plam materiallar, korxonalar hujjatlari va materiallari.

Adabiyotlar ro'yxatida kurs ishi jarayonida foydalanilgan barcha ma'lumotlarning manbalari ko'rsatilishi lozim.

Zarur hollarda adabiyotlar keltirilgan iqtiboslarning manbasi albatta o'sha betda ko'rsatilishi, shu jumladan jadval yoki sxema manbasi ham o'sha betda ko'rsatib borilishi lozim. Agar jadval yoki chizma muallif tomonidan tayyorlangan bo'lsa, qaysi manbadan foydalanib tayyorlanganligi ham ta'kidlab o'tiladi.

Kurs ishini bajaruvchi talaba ish jarayonida ko'rib chiqqan lekin kurs ishi uchun ishlatilmagan, maxsus materiallar yoki faqat xizmat bo'yicha foydalanish uchun chop etilgan materiallar ro'yxatini ko'rsatmaydi.

Adabiyotlar ro'yxatida quyidagilar ko'rsatilishi shart:

- muallifning ismi-sharifi, adabiyotning nomi, chop etilgan manzili, nashriyotdan chiqqan yili va foydalanilgan saxifalari.

- ro'znoma va oynomalardagi maqolalar ham adabiyotlar singari rasmiylashtirilib, unda muallifning ismi-sharifi, ro'znoma yoki oynamaning nomi, raqami, sanasi va foydalanilgan betlari ko'rsatiladi.

Ilovalar qismida kurs ishining ob'ekti bo'yicha olingan umumiy amaliy va axborot ma'lumotlari beriladi.

7. Kurs ishini rasmiylashtirish

Kurs ishini tayyorlashda umumiy qoidalardan tashqari hisob-kitoblar va statistik jadvallarni to'g'ri va asosli ishlanganligiga ham e'tiborni qaratish lozim.

Har bir hisob-kitobda tushuntirishlar asoslangan holda berilishi lozim. Jadval, diagramma yoki chizmalarning manbalari va nomi ko'rsatilishi bilan birga, jadvaldan so'ng albatta jadvaldagi ma'lumotlarga salbiy yoki ijobiy izox berish lozim bo'ladi.

Umumiy qabul qilingan belgilardan tashqari boshqa so'zlarni qisqartirib yozilishiga stilistik xatolarga yo'l qo'yilmasligi va kurs ishi mavzusini yozilishi adabiy tilda bo'lishiga ham ahamiyat berishi kerak. Xamda 14 shirift, 1,5 interval, Times new roman (baltikauzb)da yozilishi shart. Kurs ishini matni aniq, erkin o'qiladigan xusnixatda standart yozuv qog'ozining bir tomonida yoziladi, qog'ozning chap qismidan 3 sm., yuqori qismidan 2 sm., o'ng tomondan 1,5 sm., past qismidan 2 sm. joy qoldiriladi, raqamlash varoqning pastki qismida bajariladi.

Kurs ishi qo'lyozmada qog'ozning bir tomonida bajarilishi shart.

Kurs ishi quyidagicha rasmiylashtiriladi:

- dastlab titul varag'i, mundarija, kirish, va bandlar, xulosa va takliflar, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati, oxirida esa ilovalar beriladi;

- kurs ishi rahbarining taqrizi muqovaning ichki qismidagi konvertga solinadi;

- titul varag'i;

- mundarija alohida sahifada ko'rsatilishi, unda bandlar, savollar qaysi sahifadan qaysi sahifagachaligi ham qayd etiladi;

▪ diagrammalar, chizma va jadvallardan himoya paytida foydalanish mumkin, faqat chizma va jadvallardan katta formatga ko'chiriladi;

Kurs ishini varaqlari titul varag'idan boshlab hisoblanadi. Ammo titul varag'i va mundarijaga raqam qo'yilmay, kirishdan qismidan 3 raqami bilan boshlanadi.

8. Kurs ishini himoya qilish

Kurs ishi O'quv-uslubiy boshqarma tomonidan qat'iy belgilangan jadval asosida semestrning oxirgi 2 haftasida himoya qilinadi. Belgilangan tartibda rasmiylashtirilgan kurs ish talaba tomonidan rahbarga taqdim etiladi. Rahbar kurs ish talab darajasida bajarilganligiga ishonch bildirgandan so'ng, ishni o'z taqrizi bilan birga kafedra mudiriga taqdim etadi. Taqrizda talabning faolligi, qabul qilingan qarorlardagi yangiliklar va kurs ishning boshqa ijobiy tomonlari tavsiflanadi. Kafedra mudiri taqdim etilgan materiallar asosida, kurs ishini talaba tomonidan kafedrada tuzilgan Hay'at oldida himoya qilishga kiritish haqida qaror qabul qiladi. Agar, kafedra mudiri talabning kurs ishini himoyaga kiritish mumkin emas deb hisoblasa, masala kafedra majlisida, rahbar ishtirokida muhokama etiladi.

Kurs ishini topshiruvchi talabani ma'ruzasi 5-10 daqiqa davomida tinglaniladi. Ma'ruzadan so'ng kurs ishi rahbarining taqrizi o'qib eshittiriladi. Hay'at a'zolari tomonidan berilgan savollarga talaba aniq va tushunarli qilib javob berishi lozim. Rahbar taqrizi bo'yicha noroziliklar bo'lsa himoyachi kamchiliklar to'g'rilanganligi to'g'risida gapirib o'tishi lozim.

Kurs bitiruv ishi ochiq himoya qilingandan so'ng Hay'atning yopiq kengashida himoya natijasi muhokama qilinib 5, 4, 3 baho tizimda baholanadi («a'lo», «yaxshi», «qoniqarli»).

Baholashda mavzuni o'rganish darajasi, hisoblash natijalari, himoya qilishdagi maruza hisobga olinadi. Hay'atning kurs ishini himoya qiluvchi talabaga qo'ygan bahosi Hay'at raisi tomonidan e'lon qilinadi.

NAMUNA

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

IQTISODIYOT FAKULTETI

«IQTISODIYOT» kafedrası

_____ mavzusidagi

KURS ISHI

Bajardi: «Iqtisodiyot» ta‘lim yo‘nalishi 2- kurs
talabasi

Ilmiy rahbar:
«Iqtisodiyot» kafedrası o‘qituvchisi

Toshkent-2020

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. N.Gregory Mankiw. Macroeconomics. 7 th edition. Harvard University. NY.: Worth Publisher, 2010
2. Abel A.B., Bernanke B.S., Croushore D. Macroeconomics. 8 th edition. US: Amazon, 2013
3. Vechkanov G S., Vechkanova G R Makroekonomika: Uchebnik dlya vuzov SPb.: Piter. 2009.
4. Samuelson, Pol E., Nordhaus, Vilyam D. Makroekonomika. Uchebnoe posobie.-M.: OOO "I.D. Vilyams". 2009.
5. Agapova T A., Seregina S F. Makroekonomika. Uchebnik. M.: "Delo i Servis". 2005.
6. Ishmuhamedov A.E., Djumaev Z.A., Jumaev Q.X., Makroiqtisodiyot: o'quv qo'llama.-T., O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'arnas nashriyoti, 2005.
7. Menkyu N G. Prinsipi makroekonomiki. SPb.: Piter. 2009.
8. Edward Shapiro. Macroeconomic analysis. Fifth edition. Oxford. Copyright . 2015.
9. Maxmudov N.M., Asqarova M.T., Umarov I.Yu. Makroiqtisodiy tahlil va prognozlash. Darslik.-T.: Fan va texnologiyalar. 2014. -338 b
10. L.M. Tashpulatova. Makroekonomicheskij analiz. Uchebnoe posobie.-T.: UMED. 2006. 280 b.
11. Monetariy siyosatning 2019 yil va 2020-2021 yillar davriga mo'ljallangan asosiy yo'nalishlari. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. 2018. 100-bet.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Axmedov D.Q., Ishmuhamedov A.E., Jumaev Q.X., Djumaev Z.A. Makroiqtisodiyot.-T.: "O'zbekiston yozuvchilar uyushmasining Adabiyot jamg'arnas nashriyoti", 2004.
2. Mariganova E.A. Shapiro S.A. Makroekonomika. Ekspres kurs.: uchebnoe posobie.-M.: KNORUS.2010.
3. A.G Gryaznevoy i N.N. Dumnoy. Makroekonomika Teoriya i rossiyskaya praktika: uchebnik. M.: KNORUS. 2008.
4. Abel E. Bernanke B. Makroekonomika SPb.: Piter. 2008.
5. Kiselyova E.A Makroekonomika: Kurs leksiy M.: Izd-vo Ekemo. 2007.
6. Tarsevich L.S., Grebnikov P.I., Lusskiy A.I. Makroekonomika: Uchebnik.-M.: Visshee obrazovanie. 2006.
7. Ayupov R.X., Baltabaeva G.R. Kichik biznes va tadbirkorlikda innovatsion rivojlanish yunalishlari.-T.: Fan va texnologiya. 2018.
8. Ayupov R.X., Baltabaeva G.R. Uzbekistonda innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish muammolari va echimlari.-T.: Iqtisod-moliya. 2015.
9. Michael Porter. Clusters and the New Economics of Competition. Harvard Business Review, November-December, 1998.
10. Vaxobov A.V., Xojibaqiev SH.X., Mo'minov N.G. Xorijiy investitsiyalar. O'quv qo'llanma.-T.: Moliya. 2010.
11. Jo'raev T.T., Mamatov A.A., Iqtisodiyot nazariyasi. o'quv qo'llanma. T.: Moliya. 2018.
12. Mamatov B.S., Xujamkulov D.YU., Nurbekov O.SH. Investitsiyalarni tashkil etish va moliyalashtirish. Darslik.-T.: Iqtisod-Moliya. 2014.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoevning O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisga Murojaatnomasini keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib etishga bag'ishlangan ilmiy-ommabop qo'llanma.-T.: Ma'naviyat. 2018. 112-113 betlar.

Ilmiy jurnallardagi maqolalar

14. Mamatov M.A. Development of the theory of state economic growth policy// European Journal of Economics and Management Sciences. Austria, Vienna. №2 2016. P.70-72.
15. Mamatov M.A. Milliy iqtisodiyotga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning nazariy asoslari // Iqtisod va Ta'lim jurnali.-T.: 2014. 6 son. B. 35-38. (08.00.00. №11).
16. O'zbekistonga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar asosan qaysi sohaga kiritilmoqda? <https://kun.uz/news/2018/10/17>.
17. Markaziy Osiyo investorlarni nimasi bilan jalb etishi mumkin? // <https://kun.uz/news/2018/10/21>.

Internet saytlari:

- www.mygov.uz
- www.stat.uz
- www.mineconomy.uz
- www.strategy.uz
- www.uza.uz
- www.cer.uz